

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 256-1874)

Originalt emne

Rets- og Politivæsen

Rets- og Politivæsen/Retssager, Domme og Bøder

Skatter og Afgifter

Skatter og Afgifter/Skatter og Afgifter i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 23. december 1874](#)
- 2) [Byrådsmødet den 18. marts 1875](#)
- 3) [Byrådsmødet den 10. juni 1875](#)
- 4) [Byrådsmødet den 2. juni 1876](#)
- 5) [Byrådsmødet den 24. juli 1876](#)
- 6) [Byrådsmødet den 17. august 1876](#)
- 7) [Byrådsmødet den 2. november 1876](#)
- 8) [Byrådsmødet den 23. november 1876](#)
- 9) [Byrådsmødet den 24. april 1879](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 23. december 1874 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 1. Decbr. betræffende Afløsning af de i Forordningen af 18. Oktbr. 1811 ommeldte Afgifter, saalydende:

"Ved Forordningen af 18. Oktbr. 1811 er der, forsaavidt de i privat Eje overgaaede Kjøbstadsjorder afhændes, lagt en Kjøbstadskommunen tilfaldende Afgift paa disse Jorder, som ere udskiftede til Grundene eller Byggepladserne (Forordn. §§ 1-6), og de af Kjøbstadens Jorder, som ikke ere udskiftede til Grundene, men derimod overdragne en eller anden Indbygger med den Forpligtelse, at de ej kunne afhændes til Andre end Byens Borgere eller Indbyggere (Forordn.s § 7, jfr. 8). Hvad de førstnævnte Jorder angaar, bestemmer Forordningen, at den første Kjøber af saadan Jord, der sælges adskilt fra den Grund, hvortil den var udskiftet eller henlagt, skal til Kjøbstadens Kæmnerkasse af hver Tønde Land geometrisk Maal erlægge en aarlig Afgift af 2 Skpr. Byg, at betale i Penge efter hvert Aars Kapitelstaxt. Ved hver Forandring af Ejer forhøjes denne aarlige Afgift med 2 Skpr. Byg, indtil den har naaet 1 Tønde Byg pr. Tønde Land. Ligeledes erlægges ved hver Forandring af Ejer en Rekognition af 1 Rdl. pr. Td. Land til Byens Kæmnerkasse. Bemeldte Afgift og Rekognition bliver ifølge Forordningens Bestemmelser at svare, uden Hensyn til, om Afhændelsen sker til udenbys eller til indenbys Mand, jfr. Kancelliskrivelse af 14. Maj 1822.

Hvad de sidstnævnte Jorder angaar, naar disse afhændes, paa samme Maade at erlægge aarlig Afgift og ved Forandring af Ejer Rekognition, dog saaledes at Afgiften og Rekognitionen dels kun bliver at svare med det Halve af foranførte Beløb, dels kun indtræder, naar Afhændelsen sker til udenbys Mand. Ligesom disse Jorder saaledes frit kunne afhændes til Indenbys Mand, (jfr. Kancelliskrivelse af 30 Decbr. 1817 og 14. Maj 1822), saaledes bortfalder ifølge Kancelliplakat af 15. Juli 1831 Afgiften ogsaa, naar Jorder af den heromhandlede Slags, skjønt solgte til udenbys Mænd, dog drives af indenbys Mænd, saaledes at Avlen indhøstes til Kjøbstaden. Som Amtet bekjendt, ere de saaledes givne Forskrifter dog aldrig af Administrationen blevne ansete for ubetinget bindende, og de paagjældende Forhold ere derfor i de forskjellige Kjøbstæder blevne ordnede paa forskjellig Maade. Medens i endel Kjøbstæder Forordningen aldrig er bleven bragt til Anvendelse, er der for flere Kjøbstæders Vedkommende bevilget Lempelser i Forordningens Bestemmelser, og navnlig er det oftere bestemt, at Afgiften eller Forhøjelsen skal bortfalde, naar de i Forordningens §§ 4 og 5 omhandlede Jorder sælges til indenbys Mand, endelig er Forholdet i endel Kjøbstæder ved Jordernes Udskiftning ordnet paa en særegen, dog med Forordningens Bestemmelser tildels anslog Maade.

Som alt tidligere udtalt af Ministeriet, kan man ikke anse den saaledes stedfindende Ordning for heldig. Man kan saaledes ikke Andet end finde det uheldigt, at Afgiften, indtil

den har naaet et vist Maximum, er stigende, og det tilmed til Tidspunkter, som ikke forud kunne beregnes, idet Stigningen indtræder ved Forandring af Ejer, og det hvad enten Forandringen hidrører fra Salg, Ægteskab eller Dødsfald (jfr. Kancelliskrivelse af 10. Decbr. 1822), en ulempe, som har ledet til, at man ved langvarige Lejemaal eller andre Transaktioner af tvivlsom Natur har søgt at undgaa Kjøb og Salg. Heller ikke kan man anse det for en heldig Ordning, at Afgiften under visse Betingelser aldeles bortfalder, men under forandrede Betingelser igjen indtræder, nemlig naar Jorden fra udenbys Mands Eje gaar over i indenbys Mands Eje, og omvendt. Hertil kommer, at selve Distinktionen mellem "indenbys" og "udenbys" Mand gennem den nyere Lovgivnings Bestemmelser, navnlig om Næringsforholdene, tildels har forandret Karakter, saa at det ikke i saa faa Henseende kan være af afgjørende Betydning, om Vedkommende har erhvervet Borgerskab i Byen. De Baand, som saaledes ved Forordningen af 18. Oktbr. 1811 og dertil sig sluttende Bestemmelser ere lagte paa den fri Omsætning af Kjøbstadsjorder, ere en Hindring foruden den hensigtsmæssigste og mest frugtbringende Benyttelse af dem, idet der navnlig efter den særegne Maade, hvorpaa Afgiftsforpligtelsen paa mange Steder er ordnet, kommer en Usikkerhed ind i Ejendomsforholdene, som ikke kan Andet end virke hæmmende.

Den heromhandlede i Kjøbstadjorderne radicerede Jordskyld eller Afgift Jorddrotten (Kjøbstadkommunen) er nu vel - om end ved Lov paalagt og nærmere reguleret - af privatretlig Karakter, og saadanne særegne Ejendomsbyrder kunne ogsaa paahvile Landejendomme; men det kan alligevel ikke nægtes, at den heromhandlede Afgiftsbyrde efter dens særegne Beskaffenhed, i alt Fald indtil en vis Grad, maa betragtes som ejendommelig for Kjøbstadjorderne og bidrager til i Omsætningsforholdene og det virkelige Liv at begrunde og vedligeholde en Forskjel mellem Kjøbstads- og Landjorder, som i og for sig selv er lidet ønskelig. Spørgsmaalet om en Forandring af dette Forhold har derfor ogsaa oftere været paa Bane, idet der gjentagne Gange har været rejst Klage over, at den bestaaende Ordning hverken er naturlig eller tidsvarende, og Fordringer om Afgiftens Omregulering, Ophævelse eller Afløsning ere fremsatte. Det er at forudse, at disse Fordringer, der i alt Fald indenfor visse Grændser ikke kunne frakjendes Berettigelse, ikke ville ophøre, forinden der paa en eller anden Maade sker tidssvarende Forandringer i den nuværende Ordning.

Det er nu Ministeriets Mening, at det ikke vilde være heldigt, om disse Forhold skulde

ordnes ved Lov, idet det, navnlig naar der henses til den hele ejendommelige og tillige forskellige Maade, hvorpaa Forholdene ere ordnede i de forskellige Kjøbstæder, vilde være vanskeligt at forebygge, at de almindelige Regler, som en eventuel Lov om Afgiftens Omregulering og Afløsning vilde indeholde, i deres Anvendelse i det enkelte i det Tilfælde ledede til ubillige Resultater. Derimod er det Ministeriets Overbevisning, at det - ligesom det vilde være i det Almenes Interesse - ogsaa vilde være i Kjøbstadkommunernes egen velforstaaede Interesse, om Byraadene under tilbørligt Hensyn til, hvorledes Forholdene i hver Kjøbstad have udviklet sig, vilde række Haand til ad Frivillighedens Vej at opnaa er forstandigere og mere tidsvarende Ordning end den bestaaende, nemlig at tilbyde Ejerne af de omhandlede Jorder at skulle Overenskomst med dem angaaende Afgiftens Omregulering og Afløsning. Ligesom enkelte Kjøbstæder, i Erkjendelsen af det Ønskelige i at have en fast fremfor en bevægelig og vexlende Afgift, alt have opnaaet en saadan Ordning, saaledes skjønner Ministeriet heller ikke rettere, end at det er uheldigt for Kjøbstadkommunen at have en Indtægt, som kan forsvinde, naar Jorderne skifte Ejere, fremfor en lempelig, men staaende Afgift. Ministeriet kan saaledes ikke Andet end finde det ønskeligt:

- 1) om Byraadene i de Kjøbstæder, hvor Forordningen af 18. Oktbr. 1811 eller særlige for dem givne Bestemmelser medføre Stigning og Spring i Afgifterne, vilde vedtage en lempelig Norm, hvorefter den bevægelige og vexlende Afgift - om Ejerne af de paagjældende Jorder ønskede Saadant - kunde forandres til en fast, staaende Afgift, samt
- 2) om Byraadene i ovennævnte Kjødstæder, efter at en saadan Norm er vedtagen, saavel som Byraadene i de Kjøbstæder, i hvilke Afgiften alt nu er fast og staaende, vilde vedtage en Bestemmelse om, at det skulde staa de enkelte Ejere af Jorderne frit for at afløse Afgiften ved i Kjøbstadkommunens Kasse at indbetale en passende Afløsningssum, t. Ex. det 20 eller 25 dobbelte af det aarlige Gjennemsnitsbeløb, som Afgiften af de enkelte Jordstykker i et bestemt Antal af de sidstforløbne Aar har indbragt Kommunen.

Ministeriet skulde derfor tjenstligst have Hr. Amtmanden anmodet om, ved at meddele Byraadene i det Dem underlagte Amt foranstaaende Bemærkninger, at opfordre dem til at tage denne Sag under alvorlig Overvejelse og navnlig til at vedtage Regler for Afgiftens Fixering og de Vilkaar, hvorunder en Afløsning af samme kan finde Sted, samt til, ved i Henhold til det saaledes Vedtagne at gjøre Ejerne af de vedkommende Jorder Tilbud, at søge at fremkalde Overenskomster med disse om Afgiftens Regulering og eventuelle

Afløsning, idet saadanne Overenskomster, naar de forelægges Ministeriet til Stadfæstelse, kunne ventes approberede.

For de Kjøbstæders Vedkommende, i hvilke Forordn. af 18. Oktbr. 1811 ikke er bleven bragt til Anvendelse, saa at Afgifter som de omhandlede ikke finde Sted, maatte Ministeriet ønske at modtage en Erklæring om Byraadets Indvilgelse i, at Forordningen heller ikke fremtidig bringes i Anvendelse."

Man vedtog at anmode Esmann om at afgive en Erklæring i Sagen.

=====

Uddrag fra byrådsmødet den 18. marts 1875 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Fra Esmann var modtaget en Erklæring over den i Mødet den 23de Decbr. 1874 ommeldte Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 1ste Decbr. betræffende Afløsning af de i Fr. 18de Oktbr. 1811 ommeldte Afgifter, hvori han udtaler sig om Maaden hvorpaa Afløsningen mulig kunde finde Sted. Efter Forslag af Esmann vedtog man at nedsætte et Udvalg bestaaende af Borgmesteren, Esmann og Spliid, til at tage Sagen under nærmere Overvejelse og fremkomme med Forslag til Byraadet. (Se Mødet 10de Juni.)

Uddrag fra byrådsmødet den 10. juni 1875 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Fra det i Mødet den 18 Marts nedsatte Udvalg var modtaget en Skrivelse angaaende Afløsning af Afgifterne efter Fr. 18, Oktbr, 1811, saalydende:

"I Overensstemmelse med Byraadets derom i Mødet den 18. f. M. udtalte Ønske have vi i Forening taget Sagen om Afløsningen af de Afgifter, der efter Fr. 18. Oktober 1811 paahvile Byens Markjorder, under fornyet Overvejelse og skulle her til lade os udtale vor Formening.

Det er bekjendt og nærmere udviklet i Ministeriets Skrivelser til Stiftamtet refp. af 5. august 1873 og 1. december 1874, hvorledes Fr. 18. Oktober 1811 skjelner mellem de af Kjøbstadens i privat Eje værende Jorder, som ere udskiftede til Grundene eller Byggepladserne, og de, som ikke ere det. Allerede i Byraadets Erklæring af 9. Oktober 1875 blev det udtalt, at her ikke svares nogen Afgift af Jorder, der anses udskiftede til Grundene, og dette er rigtigt, men særligt for Aarhus By. Før Udskiftningen i 1840-42 henhørte nemlig den største Del af Byens Jorder til Byens Gaarde (Gaardsaflingerne), og forsaavidt vilde det have været rigtigt ved Udskiftningen at henhøre de udstykkede Jorder til Gaardene, ikke til Ejerne; men da Gaardsaflingerne, længe før Fr. 18. Oktober 1811 udkom, i Henhold til et Reskript af 26. marts 1756 (kfr. Hoffmanns Fundatser Tom.III s.195) her havde været Gjenstand for fri Overdragelse særskilt fra Grundene til indenbys mand, forbød Byens Side og Vedtægt af 1761 ogsaa kun Afhændelse til udenbys mand, og Bestemmelserne i Fr. 18. Oktober 1811 § 4-6 ere saaledes her og ere formentlig derfor ved Udstykningen heller ikke ansete for anvendelse.

Det er ikkun de Jorder, der ere udstykkede til Grundene, som Fr. 1811 paalægger Afgift, naar de udstykkes til udenbys mand, og der kan saaledes for Aarhus Bys Vedkommende kun være Tale om Afgiften, forsaavidt Byens i privat Eje værende Jorder ere gaaede over eller med Tiden ville komme til at gaa over i udenbys mands Eje.

Med hensyn hertil have vi gennemgaaet de nuværende Ejendomsforhold af Byens Jorder, navnlig i Udkanten mod Nord og Vest, og fundet, at foruden de 2 Jordlodder

Matr.-Nr 69, der af Fangel er solgt til

Ramsing paa Vestereng. . . c. 15 11/14 Td. Land,

og - 52, der af Erichsen er solgt

til Faurshou i Brendstrup . c. 13 12/14---

maa utvivlsomt i henhold til Udtalelserne i den vedlagte Resolution fra Indenrigsministeriet af 1. december 1871 endvidere henregnet til Byens Markjorder, der ere gaaede over i udenbys Mands Eje:

Matr.-Nr.2 af Holmstrupgd. af Hartk. 1 Td. "Skp. 1 Fkr. 2 Alb. og - 2 af Vesterenggd. - 2"-1-2-,

Det ses af Resolutionen, at disse 2 Lodder allerede før 1847 "have været benyttede af

andre end Kjøbstadens Indvaanere"; men naar dette Forhold er opstaaet, formodentlig før 1841, vide vi ikke.

Den formentlige Forsømmelse med Hensyn til Udgiften efter Fr. 1811 bør snarest søges redresseret. Envidere skulle vi bemærke, at Matr.-Nr. 112 ejes af Jægermester Quistgaars paa Tousgaard, der nu er Udenbys mand; men da Jordlodden er forpagtet af Kjøbmand A. Schjødt og Avlingen indhøstes til Kjøbstaden, vil i Henhold til Kancelli-Bladet af 15. Juli 1831 Afgiften først indtræde, naar dette Forhold ophører, saaledes at Avlen indhøstes udenbys.

Det vil allerede heraf ses, hvor vanskeligt det er og i Tidernes Løb vil blive at overholde Bestemmelserne i Fr. 18. Oktober 1811. For at give et andet Exempel skulle vi anføre, at Pastor Krøyer i Tilst har købt forrige La Cours ejendom Matr. Nr. 77 b. Saa længe han bebor denne Ejendom og svarer Skat her i Byen, maa han formentlig anses som indenbys Mand i Lighed med Rosenkrantz paa Borregaard, A. Faurschou, Langhorn paa Charlottenhøj, Eckberg paa Frydenlund m. Fl.; men flytter han nogen sinde til Tilst, hvad der er rimeligt, og vedbliver at eje Matr.-Nr. 77b skal det paases, om Avlingen fremdeles forbliver ved Matr.-77 b eller føres udenbys til Tilst. I første Fald skal han ikke svare Afgiften efter Fr. 1811, i andet Fald indtræder den.

Disse Forhold tale unægtelig i høj Grad for at faa en anden og bedre Regulering af Afgiftsbestemmelserne. Tilmed er det aabenbart, at saa længe der af Markjorderne efter Skattevedtækten kun betales 2 Rdl. pr. Td. Hartkorn i kommuneskat, vil det være Fordel for enhver udenbys Mand at være skattepligtig af sin jord til Kjøbstadskommunen fremfor til nogen Sognekommune, og Byens Markjorder ville, naar de ligge heldig for Drift af udenbys Mænd, derfor nødvendigvis være søgt Ejendom for den.

Et fastholde vi dog, og det er, at Byens nuværende Jorder, hvad enten de ejes eller drives af indenbys eller udenbys Mand, under ingen Omstændigheder bør skilles fra Byen, men bestandig være skattepligtige til denne.

Vi kunde samstemme i Ønskeligheden af, at Afgiften efter Fr. 1811 afløses, enten med en bestemt aarlig Afgift eller med en indbetalt kapital, saa at samtlige Jorder derefter frit kunde overgaa til at ejes og drives af udenbys mand, idet vi ikke længer kunne lægge samme Vægt, som tidligere er bleven lagt paa, at Avlingen føres til Byen; men uden at tale om, at Byens Jorder i privat eje ligge meget forskjelligt i Værdi for at ejes og drives af udenbys Mand, saa tro vi ikke, at nogen Ejer, uden som en Undtagelse, vil give Kommunen

nogen som helt Afløsnings- eller Affindelsessum blot det mulige Tilfælde, at han kunde sælge sin Jord fordelagtigere til udenbys end til indenbys mand, eller selv muligen vilde faa Sinde at bosætte sig uden for Kommunen. Vanskeligheden ved at passe paa Jordernes Benyttelse vilde derefter fremdeles bestaa, og vi kunne derfor kun i den Hensende tilraade specielt at lægge Tilsynet paa Markudvalget og maaske tillige anmode Byfogden om, naar Dokumenter komme til Tinglæsning, hvorefter der kunde blive Spørgsmaal om at bringe Afgiften efter Fr. 1811 til Anvendelse, at ville henlede Byraadets Opmærksomhed derpå.

Derimod er der vist al Grund til at træde i Forhandling med de udenbys Ejere, som allerede have af Byens Jorder i Besiddelse, om Fixeringen eller eventuelt Afløsningen af den Afgift, de nu svare eller skulle svare efter Dr. 1811, og hvis en saadan Fixering lykkes, at andrage paa, at den maatte gjøres anvendelig, i Stedet for Bestemmelserne i § 7 af Fr. 1811, for de fremtidige Tilfælde, i hvilke Afgiften indtræder efter bemeldte Forordning. Ikke blot opfordrer Indenrigsministeren dertil, men han lover efter en saadan forhandling, naar overenskomst kan træffes, at ville stadfæste saadanne.

Som Grundlag for saadan Overenskomst skulle vi henholde os til det tidligere af undertegnede Esmann gjorte Forslag; men vi skulle tilføje, at den Fixerede Betaling, eventuel en Afløsningssum af det 20 eller 25 dobbelte, bør kunne hæftes paa Jorderne som en radiceret og perpetueret Jordskyld, saaledes at den fremtidig svares, om ogsaa Jorden vender tilbage i indenbys Mands Eje eller drives af en saadan, og kunne man faa Afgiften saaledes fixeret ogsaa for de Jorders Vedkommende, der i fremtiden overgik til Eje af udenbys mand, vilde det i alt Fald være mindre uoverkommeligt at paase de gjældende Reglers Overholdelse, idet man saa slap for at paase, hvordan Avlingen føres.

I Henhold til det Foranførte skulle vi tillade os at foreslaa:

1. at Byraadet vil vedtage som Regel for Afgiftens Fixering:

a. at Jorder, der allerede ere overgaaede i udenbys mands Eje, skulle, i stedet for Afgiften + Rekognitionen efter Fr. 18. Oktober 1811 § 7 erlægge en Afgift af 2 Skp. Byg pr. Td. land = 3 Kr. pr. Tr. land med ret for Ejeren til at afløse Udgiften med det 20 Dobbelte eller 60 kr. pr. Td. Land;

b. at samme Afgift svares med samme Afløsningsret af de 2 matr.-under Holmstrupsgaard og Vesterenggaard, med Hensyn til hvilke det er forsømt at gjøre Krav efter Fr. 1811 § 7 gjældende, dog at det forbeholdes speciel Afgjørelse, for hvor lang Tid tilbage den

nugældende Afgift og Rekognition bør tilsvares;

c. at samme Afgift med samme Afløsningsret skal svares af enhver Jordlod, der herefter overgaar i udenbys Mands Eje;

Tilsynet paa Markudvalget og maaske tillige anmode Byfogden om, naar Dokumenterkomme til Tinglæsning, hvorefter der kunde blive Spørgsmaal om at bringe Afgiften efter Fr. 1811 til Anvendelse, at ville henlede Byraadets Opmærksomhed derpå.

Derimod er der vist al Grund til at træde i Forhandling med de udenbys Ejere, som allerede have af Byens Jorder i Besiddelse, om Fixeringen eller eventuelt Afløsningen af den Afgift, de nu svare eller skulle svare efter Dr. 1811, og hvis en saadan Fixering lykkes, at andrage paa, at den maatte gjøres anvendelig, i Stedet for Bestemmelserne i § 7 af Fr. 1811, for de fremtidige Tilfælde, i hvilke Afgiften indtræder efter bemeldte Forordning. Ikke blot opfordrer Indenrigsministeren dertil, men han lover efter en saadan forhandling, naar overenskomst kan træffes, at ville stadfæste saadanne.

Som Grundlag for saadan Overenskomst skulle vi henholde os til det tidligere af undertegnede Esmann gjorte Forslag; men vi skulle tilføje, at den Fixerede Betaling, eventuel en Afløsningssum af det 20 eller 25 dobbelte, bør kunne hæftes paa Jorderne som en radiceret og perpetueret Jordskyld, saaledes at den fremtidig svares, om ogsaa Jorden vender tilbage i indenbys Mands Eje eller drives af en saadan, og kunne man faa Afgiften saaledes fixeret ogsaa for de Jorders Vedkommende, der i fremtiden overgik til Eje af udenbys mand, vilde det i alt Fald være mindre uoverkommeligt at paase de gjældende Reglers Overholdelse, idet man saa slap for at paase, hvordan Avlingen føres.

I Henhold til det Foranførte skulle vi tillade os at foreslaa:

1. at Byraadet vil vedtage som Regel for Afgiftens Fixering:

a. at Jorder, der allerede ere overgaaede i udenbys mands Eje, skulle, i stedet for Afgiften +Rekognitionen efter Fr. 18. Oktober 1811 § 7 erlægge en Afgift af 2 Skp. Byg pr. Td. land = 3 Kr. pr. Tr. land med ret for Ejeren til at afløse Udgiften med det 20 Dobbelte eller 60 kr. pr. Td. Land;

b. at samme Afgift svares med samme Afløsningsret af de 2 matr.-under Holmstrupsgaard og Vesterenggaard, med Hensyn til hvilke det er forsømt at gjøre Krav efter Fr. 1811 § 7 gjældende, dog at det forbeholdes speciel Afgjørelse, for hvor lang Tid tilbage den nugældende Afgift og Rekognition bør tilsvares;

c. at samme Afgift med samme Afløsningsret skal svares af enhver Jordlod, der herefter overgaar i udenbys Mands Eje; d. at Afgiften, eventuelt Afløsningssummen, perpetueres som Jordskyld eller Afgift til Jorddroten (Kommunen) i Jorden, uopsigelig fra Kommunens Side, men saaledes at Ejeren til enhver Terminstid kan indbetale Afløsningssummen til Kæmnerkassen efter ½ Aars forudgaaende Barsel. Forbliver Ejeren ved Afgiftens + Rekognitions Fixering, indbetales fra 1876 Halvdelen deraf i hver Termin til Kæmnerkassen; vælger han at lade Afløbningssummen perpetuere i Jorden, forrentes Beløbet med 5 % der halvaarlig indbetales i Terminstiderne til Kæmnerkassen;

e. at Jorderne, naar fornævnte Fixering af Afgiften og Rekognitionen har fundet sted, kunne ejes og drives af saavel udenbys som indenbys Mand, uanset Bestemmelserne i Fr. 18. oktober 1811, kfr. Kancelli-Plakat 15. Juli 1831, og

f. af alle nuværende udenbys Ejere af Kjøbstadsjorderne maa blive enige inden dette Aars Udgang, om de ville antage de fornævnte Vilkaar eller ikke, idet Kommunen ikke længer end til Aarets udgang staar ved Tilbudet;

2. at Byraadet vil udnævne et Udvalg til at gjøre de nuværende udenbys Ejere Tilbud om Overenskomster i Overensstemmelse med foranstaaende og til i øvrigt at forhandle med den og saavidt muligt bringe Overenskomsterne i Stand.

Aarhus, i Udvalget d. 20. April 1875.

Schmidten. Chr. P. Spliid, Esmann."

Byraadet approberede Udvalgets Forslag under Post 1 fra a til f og bemyndigede Udvalget i Henhold til Forslagets Post. 2 at føre forhandlingerne med Vedkommende.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. juni 1876 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Fra det nedsatte Udvalg (Esmann), jfr. Mødet 10. Juni 1875, var modtaget nogle foreløbig afsluttede Overenskomster med Ejerne af Vestereng og Holmstrupgaard samt Proprietær Faurschou i Brendstrup, betræffende Afløsning efter Forordn. 18. Oktbr. 1811.

Byraadet vedtog ikke at afkræve Ejerne af Vestereng og Holmstrupgaard den omhandlede

Afgift for længere Tid tilbage end 1875, under Forudsætning af, at de Reservationer, de have knyttet til deres Tiltrædelse af den foreslaaede Overenskomst, bortfalde, saa at Afgiften uomtvistet fremtidig svares, hvormed Deklarationer ville være at udstede. (Se Mødet 24. Juli.)

Uddrag fra byrådsmødet den 24. juli 1876 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Fra Ejerne af "Holmstrupgaard" og Matr.-Nr. 2 af Vestereng var modtaget Svar m. H. t. nogle af dem tagne Forbehold ved at indgaae paa Overenskomst om Afløsning af Udgiften efter Fr. 18. Oktbr. 1811, hvorefter de ikke ønske at indgaa paa nogen saadan Overenskomst.

Byraadet vedtog at lade Udgiften for 1875 efter Fr. 18. Oktbr. 1811 udpante hos Proprietær Petersen af Holmstrupgaard for Afgiften af Matr.-Nr. 2, af Hartkorn 1 Td. 1 Fdk. 2 Alb., Areal 8 7/8 Td. Land, 1 Skp. Byg pr Td. Land efter Kapitelstaxt for 1875 = 12 Kr. 47 Øre pr. Td. Byg = 13 Kr. 83 Øre, og hos Proprietær Faurschou i Brenstrup for Afgiften af Matr.-Nr. 2 under Vestereng, af Hartkorn 2 Td. 1 Fdk. 2 Alb., Areal 16 1/4 Td. Land, 1 Skp. Byg pr. Td. Land efter Kapitelstaxt for 1875 = 25 Kr. 32 Øre, hvormed vil være at tilskrive Kæmneren.

(Se Mødet 17. Avg.)

Uddrag fra byrådsmødet den 17. august 1876 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Man vedtog og underskrev en Skrivelse til Stiftamtet angaaende Afløsning af Afgiften efter Forordn. 18 Oktbr. 1811, saa lydende:

"Indenrigsministeriets skrivelse a 1. Decbr. 1874, meddelt Byraadet ved Stiftamthusets Skrivelse af 15. f. M., og om hvis Besvarelse er erindret under 14. Avg. f. M. og 25. April d.A., har givet Byraadet Anledning til forskellige Overvejelser og Forhandlinger, der have forsinket den forlangte Erklærings Afgivelse.

Vi skulle nu tillade os at udtale Følgende:

Det er nærmere udviklet i Ministeriets Skrivelser til Stiftamthuset, resp. af 5 Avg. 1873 og 1. Decbr. 1874, hvorledes Forordn. af 18. Oktbr. 1811 skjelner mellem dem af Kjøbstadens i privat Eje værende Jorder, som ere udskiftede til Grundene, og dem, som ikke ere det. Hvad de første angaar, blev det allerede i Byraadets Erklæring af 9 Oktober 1873 udtalt, at her ikke svares nogen Afgift af saadanne Jorder, og dette er rigtigt, men støtter sig i alt Fald for Aarhus Kjøbstads Vedkommende til en Særlig Bestemmelse. Før Udskiftningen i 1840-42 henhørte nemlig den største Del af Byens Jorder til Byens Gaarde (Gaardavlinger) og for saa vidt kunde det have syntes Rigtigt ved Udskiftningen at henlægge de Udstykkede Jorder til Gaardene, ikke til Ejerne; men da Gaardavlingerne længe, førind Forord. 18. Oktober 1811 udkom, i Henhold til et Reskript af 26. Marts 1756 (kfr. Hoffmanns Fundater Dom. III, Pag. 195) her havde været Gjenstand for fri Overdragelse særskilt fra Grundene til indenbys mand, forbød Byens Side og Vedtægt af 1761 også kun Afhændelse til udenbys mand, og da Bestemmelserne i Forord. 18. Oktober 1811, § 4-6 saaledes allerede før Udstykningen i 1840-42 ikke ere bragte til Anvendelse her, er det formentlig i sin Orden, at de heller ikke ere ansete anvendelige ved Udstykningen

Der kan saaledes for Aarhus Bys Vedkommende ikkun være Tale om Afgiften efter Forord. 18 Oktober 1811, for saa vidt Byens i privat Eje værende Jorder ere gaaede over i eller med Tiden ville komme til at gaa over i udenbys Mands Eje. Ved udenbys Mand forstaa vi den, der paa Grund af, at han ikke har fast Ophold i Kommunen eller paa dens Grund, ikke svarer Formue-og Lejlighedsskat til Kommunen.

Hvad disse Jorder angaar, da har Byraadet først været enigt i, at de, hvad enten de ejes eller drives af udenbys Mand, under ingen Omstændigheder bør skilles fra Byen, men bestandig være skattepligtige i denne; men man erkjender Ønskeligheden af, at afgiften efter Forord. 18. Oktober 1811 afløses enten med en bestemt aarlig Afgift i Penge eller med en indbetalt Kapital, saa at samtlige Jorder herefter frit kunne overgaa til at ejes og drives af udenbys saavel som indenbys Mand, idet vi ikke længere kunne lægge samme Vægt, som tidligere er blevet lagt, paa, at Avling føres til Byen. For saa vidt disse Jorder imidlertid endnu ikke ere overgaaede i udenbys Mands Eje, bør det bemærkes, at de, samtlige beliggender nord for Byen, dog ligge meget forskelligt i Værdi for at kunne ejes og Drives af udenbys Mand, og vi havde derfor ikke troet, at nogen af de nuværende indenbys Ejere uden som Undtagelse vilde indlade sig paa at give Kommunen nogen

Afløsning- eller Affindelsessum blot for det mulige Tilfælde, at han kunde sælge eller bort bortforpagte sin Jord fordelagtigere til udenbys end til indenbys Mand, eller selv muligen kunde faa i Sinde at bosætte sig uden for Kommunen og vedblivende drive sin Jord paa Kommunens Grund. Vi have derfor heller ikke troet det nyttigt at træde i Forhandling med disse indenbys Ejere, hvorimod vi anse det for tilstrækkeligt at aabne dem Adgang til Afløsning af Afgiften efter Forord. 18. Oktober 1811, naar dens Forudsætning indtræder, paa samme Vilkaar, som nu fastsættes for dem, der skjønt udenbys, eje og drive dele af Jorder, der henhøre under Kommunen.

Med Hensyn til disse Jorder har man troet at kunne opstille som almindelig Regel:

- a. at Jorder, der ere overgaaede i indenbys Mands Eje, skulle i stedet for Afgiften + Rekognitionen efter Forord. 18. Oktober 1811 § 7 erlægge en Afgift af 2 Skp. Byg pr. Tønde land = 3 Kr. pr. Tønde Land, med Ret for Ejeren til at afløse Afgiften med det 20 dobbelte eller 60 Kr. pr. Tønde Land.;
- b. af samme Afgift med samme Afløsningsret skal svares af af enhver Jordlod, der herefter overgaar i udenbys Mands Eje;
- c. at Afgiften, eventuelt Afløsningssummen, perpetueres som Jordfyld eller Afgift til Jorddrotten (Kommunen) i Jorden, uopsigelig fra Kommunens Side, men saaledes at Ejeren til enhver Terminstid kan indbetale Afløsningssummen til Kæmnerkassen efter $\frac{1}{2}$ Aars forudgaaende Varsel. Forbliver Ejeren ved Afgiftens + Rekognitions Fixering, indbetales Halvdelen deraf i hver Termin i Kæmnerkassen; vælger han at lade Afløsningssummen perpeture i Jorden, forrentes Beløbet med pEt., der halvaarlig indbetales i Terminstiderne til Kæmnerkassen;
- d. at Jorderne, naar en af fornævnte Afgjørelsesmaader er stipulveret, kunne ejes og drives af saavel udenbys som indenbys Mand, uanset Bestemmelserne i Forord. 18. Oktober 1811, Kfr. Kancell. Pl. 15. Juli 1831.

Paa Grundlag af disse Bestemmelser besluttede Byraadet gennem et Udvalg at træde i Forhandling med de nuværende udenbys Ejere af Kommunens Jorder. Disse vare først de i Byraadets Skrivelse af 9. Oktober 1873 nævnte:

1. Ejeren af Jordlod Nr. 69 paa (15?) Tdr. Land, der ejes og drives af Ejeren af Vestereng i Tilst Sogn, Hasle Herred, og 2. Ejeren af Jordlod Nr. 52 paa (13 ?) Tdr. Land, der ejes og drives af Proprietær J. S. Faurschou i Brendstrup, Tilst Sogn, Hasle Herred, der begge ere

indgaaede paa en Afløsning af Afgiften med 3 Kr. Td. Land for de nævnte Jordlodders Vedkommende. Men ved at gennemgaa Ejendomsforholdene paa Byens Jorder fandtes det, at

3. Ejeren af Matr. Nr. 2, Holmstrupgaard, i Brabrand Sogn, af Hartkorn 1 Td. 1 Fdkr. 2 Alb., c. 8 7/8 (Td. Land, og

4. Ejeren af Matr. Nr. 2 af Vestereng i Tilst Sogn, af Hartkorn 2 Tdr. 1 Fdkr. 2. Alb., 16 1/4 Tdr Land, der ifølge vedlagte Indenrigsministeriets Skrivelse af 1. Decbr. 1871 ere pligtige til at svare Kommuneskat af bemeldte Jordlodder som henhørende til Aarhus Kjøbstads Markjorder, formentlig ogsaa maatte være pligtige til at svare Afgiften efter Forord. 18. Oktober 1811, idet man her ikke var bekendt med nogen særlig Grund for disse Ejendomme med til Fritagelse derfor. Man traadte derfor i Forhandling med Ejerne af disse Jordlodder, refp. Proprietær M. H. Petersen paa Holmstrupgaard og Proprietær J. S. Fauerschou i Brendstrup, og disse erklærede sig ogsaa under 18. og 20. Maj d. A. villige til at indgaa paa den foreslaaede Overenskomst efter foranførte Regler, dog under Forbehold af deres ret til at gjøre Sagen afhængig af Domstolenes Kjendelse, saafremt det senere oplyses, at Kjøbstadens Fordring var ulovmedholdig. Men da det derefter kom til Forhandling om, for hvor lang Tid tilbage Udgiften skulde svares, og Byraadet i sit Møde den 2. Juni d. A. vedtog ikke at afkræve den omhandlede Afgift for længere Tid tilbage end 1875, under Forudsætning af, at de Reservationer, de havde knyttet til deres Tiltrædelse af Overenskomsten, bortfaldt, saa at Afgiften fremtidig svaredes uomtvistet, grebe de Lejligheden tiligjen at frafalde deres Tilbud. Byraadet har derefter under 24. f. M. besluttet at lade Afgiften efter forord. 18. Oktober 1811 for aaret 1875 udpante hos de Vedkommende.

Forhandlinger om Afgiften, hvortil Indenrigsministeriet opfordrer i sin Skrivelse af 1. december 1874, kunne saaledes kun anses for at være tilendebragt for de 2 førstnævnte udenbys Ejeres Vedkommende, for hvilke Forholdet er uomtvistet. Men da man er naaet saa vidt, som sagen lader sig føre for det første, og der maaske kan hengaa Aar, inden sagen kan tilendebringes for de 2 sidstnævnte Ejeres Vedkommende, og da endelig disse støttede deres Begæring ved at indgaa paa den foreslaaede Overenskomst ikke paa dennes for store Fordringer, men paa en Tvivl om, hvorvidt de overhovedet ere afgiftspligtige, saa tillader man sig at indstille, at Indenrigsministeriet vil stadfæste de foranførte Bestemmelser for de 2 førstnævnte Ejeres Vedkommende og som Grundlag for fremtidige

Overenskomster til Afløsning af Afgifter efter Forord. 18. Oktober 1811." (Se Mødet 2. Novbr.)

- Ifølge Andragende fra Byraadsmedlem, Strømpfabrikant K. Christiansen fritog man ham for at være Medlem af ligningskommissionen. (I Byraadets Møde d. 6. sept. meddeles, at ved Valget d. 4. Septbr. af den højstbydende Vælgerklasse var Sadelmager Halling bleven valgt i stedet for Christiansen.)

Vedkommende, og da endelig disse støtte deres Begæring ved at indgaa paa den foreslaaede Overenskomst ikke paa dennes for store Fordringer, men paa en Tvivl om, hvorvidt de overhovedet ere afgiftspligtige, saa tillader man sig at indstille, at Indenrigsministeriet vil stadfæste de foranførte Bestemmelser for de 2. førstnævnte Ejeres Vedkommende og som Grundlag for fremtidige Overenskomster til Afløsning af Afgifter efter Forord. 18. Oktober 1811." (Se Mødet 2. Novbr.)

- Ifølge Andragende fra Byraadsmedlem, Strømpfabrikant K. Christiansen fritog man ham for at være Medlem af ligningskommissionen. (I Byraadets Møde d. 6. sept. meddeles, at ved Valget d. 4. Septbr. af den højstbydende Vælgerklasse var Sadelmager Halling bleven valgt i stedet for Christiansen.)

Uddrag fra byrådsmødet den 2. november 1876 - side 6

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Der meddeltes en kommunikation af en skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 24. Oktober, betræffende afgiften efter forordn. 18. Oktober 1811, saa lydende:

"Efter modtagelsen af den med Amtets behagelige skrivelse af 19. f. M. hertil indsendte, i henhold til Indenrigsministeriets cirkulære af 1. Decbr. 1874 af Aarhus Byraad afgivne erklæring, betræffende en regulering og afløsning af de Kjøbstadsjorder i henhold til forordn. af 18. Oktober 1811 paahvilende afgifter til Kommunens kasse, skulde man til behagelig efterretning og videre bekendtgjørelse for Byraadet tjenstligt melde, at Ministeriet herved medeler samtykke til de af Aarhus kommune med de udenbys ejere af de under Kjøbstaden hørende jordlodder Mart. Nr. 69 og 52 indgaaede oversenskomster, hvorefter den bemeldte ejendomme paahvilende bygafgift samt rekognition efter forordn.

1811 § 7 fastsættes til en uforanderlig aarlig afgift af 3 Kroner pr. Tde. land, der kan afløses ved en kapitalindbetaling af det 20-dobbelte.

I forbindelse hermed undlader man derhos ikke lige tjenstligt at tilføje, at Ministeriet ikke har noget imod, at Byraadet paa samme vilkaar søger at afslutte overenskomster dels med de øvrige udenbys ejere af kjøbstadgrunde, nemlig ejeren af Matr. Nr. 2, Holmstrupgaard i Brabrand Sogn, og ejeren af Matr. Nr. 2 af Vestereng, Tilst Sogn, for saa vidt det maatte vise sig, at disse jordlodder ere pligtige at svare afgift efter forordn. 1811 til Kommunens kasse, dels med de indenbys ejere af Kjøbstadjorder, naar lejlighed dertil gives, altsaa navnlig naar de dem tilhørende ejendomme maatte gaa over i udenbys mands besiddelse.

De overenskomster, der i henhold hertil maatte blive afsluttede, forventes hertil indsendte til approbation.

Til

Aarhus Byraad."

man overdrog til det bestaaende udvalg at bringe sagen til endelig ordning. (Se mødet 23. Novbr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 23. november 1876 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Fra Proprietærene Faurschou i Brendstrup og Petersen i Holmstrupgaard var modtaget en Meddelelse om, at retslige Skridt vilde blive foretagne mod Byraadet i anledning af de hos dem afholdte Udpantningsforretninger for Afgifter efter Forordn. 18. Oktober 1811.

Byraadet overdrog til Esmann at føre Sagen for Kommunen.

Uddrag fra byrådsmødet den 24. april 1879 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 256-1874)

Efter Udvalgets Indstilling vedtog man at lade det bero ved Underretsdømmene i de af

Proprietærene Petersen og Faurschou imod Kommunen anlagte Sager.

(Se mødet den 3die dennes.)

